

Међународна регулатива

Измене *UNCITRAL*-овог Модел закона о међународној арбитражи

Комисија УН за међународно трговинско право - *UNCITRAL (United Nations Commission on International Trade Law)* значајне резултате постигао је у областима у којима је донео познате документе, између осталих и у домену међународне трговинске арбитраже. Комисија је међународној пракси на овом плану понудила :

- *UNCITRAL*-ова арбитражна правила (*UNCITRAL Arbitration Rules*) из 1976., за *ad hoc* арбитражу;

- Препоруке ради помоћи арбитражним већима и другим заинтересованим телима у погледу арбитража по *UNCITRAL*-овим арбитражним правилима (*Recommendations to assist arbitral tribunal and other interested bodies with regard to arbitration under UNCITRAL Arbitration Rules*), из 1982.;

- *UNCITRAL*-ова правила за мирење (*UNCITRAL Conciliation Rules*) из 1980;

- *UNCITRAL*-ов Модел закон о међународној трговачкој арбитражи (*UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration*) из 1985.;

- *UNCITRAL*-ове напомене о организовању арбитражног поступка (*UNCITRAL Notes on Organizing Arbitral Proceedings*) из 1996.;

- *UNCITRAL*-ов Модел закон о међународној трговачкој концилијацији (*UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation*) из 2002. (у припреми је Водич за усвајање и примену овог Модел закона).

UNCITRAL и у области међународне трговачке арбитраже наставља рад, модернизујући већ усвојена решења и обрађујући нова питања која намеће међународна пословна пракса.

Тако се, по члану 17. *UNCITRAL*-овог Модел закон о међународној трговачкој арбитражи, предвиђа да арбитражни суд може да одреди привремене мере обезбеђења ако странке нису уговориле да арбитражном суду не дају то овлашћење. Како у овој материји у пракси долази до озбиљног несналажења, и како су решења у националним правима врло шаренолика, *UNCITRAL* је отпочео рад управо на изменама члана 17. свог Модел закона (који говори о привременим мерама).

У глави IV Модел закона (Надлежност арбитражног суда) уводи се и нови члан 17. *bis*, који се такође односи на материју привремених мера. Материјал радне групе *UNCITRAL*-а од 26. априла 2004. (припремљен за разматрање на Комисији на седници од 14. јуна до 2. јула 2004.) детаљно разматра и варијанте појединих решења која је радна група имала у виду. Материјал радне групе од 26. јула 2004. (припремљен за седницу Комисије од 13. до 17. септембра 2004.) садржи нацрте чланова 17. и 17. *bis* (такође са варијантама), са интересантним решењима - на пример, у погледу форме одлуке арбитражног суда о привременој мери, садржине привремене мере, услова за одређивање привремене мере, могућности измена и укидања привремене мере од стране арбитражног суда, као и услова за принудно спровођење привремене мере од стране државног суда и др.

Нови општи услови уговора о грађењу

У међународној пракси користи се више општих услова уговора о грађењу које су израдиле разне професионалне организације инжењера и друге асоцијације. Најпознатији су тзв. *FIDIC*-ови услови (о којима је више ћирица ћисано у овом додатаку часописа). Од значаја су и услови уговора и обрасци уговора које је међународној пракси понудила организација *Royal Institute of British Architects - RIBA*. *RIBA* има више општих услова уговора, углавном се користе у високоградњи, а разликују се по начину одређивања цене (по јединици мере, за паушални износ, по систему *cost plus*), као и по томе ко даје пројекат за извођење радова (сам наручилац или у томе одређену улогу има и извођач). *RIBA* -ини услови уговора користе се доста у земљама Комонвелта, посебно на пројектима у јавном сектору. Најпознатији општи услови уговора су тзв. *Joint Contract Tribunal Form (Standard Form of Building Contract - JCT 98*, као и *Standard Form of Building Contract with Contractor's Design - JCT98WDC*). Сада је у тој *JCT* серији објављен нови образац уговора односно нови општи услови уговора под називом *JCT Major Project Form 2003*. Ови услови уговора, на шта упућује и само њихово име, предвиђени су за употребу на сложенијим и дуготрајнијим пословима.

JCT Major Project Form 2003 је краћи документ од претходних општих услова уговора издатих од исте организације. Основна карактеристика је да се на извођача пребације више ризика за остварење посла него што је то био случај у претходним верзијама документа.

JCT Major Project Form 2003 је састављен из више докумената:

- из услова уговора,
- из додатака, који садрже информације карактеристичне за сваки конкретан посао (уговорена цена, рок завршетка посла и сл.),
- из документа који се односи на права трећих лица (корисницима објекта - станарима, купцима и сл. дају се одређена права по основу уговора о грађењу, посебно у погледу гаранција за квалитет),

-
- из прилога који се зове "Захтеви" и који садржи посебне захтеве наручиоца у погледу радова, објекта (сврха и др.),
 - из прилога који садржи понуду извођача, те
 - из прилога који садрже детаље о начину плаћања, утврђивања вредности радова, изменама цене и сл.

У припреми су и општи услови подизвођачког уговора, који је сачињен да се може користити на пословима на којима су односи између наручиоца и извођача уређени на основу *JCT Major Project Form 2003*. Очекује се да ће ови услови подизвођачког уговора бити завршени до краја 2004.